

3/2010

48. VUOSIKERTA
HELSINGIN YLIOPISTON
SATAKUNTALAINEN OSAKUNTA

KARHUN- KIERROS

Luottamuspulaa riskiyhteiskunnassa

Aina välillä mietin, pitäisikö minun olla useammin huolissani turvallisuudestani. Maailmahan on tunnetusti vaaroja tulvillaan: työpaikka voi mennä alta, parisuhde pettää, ryöstäjä iskeä ja bussi murjoa.

Päivittäisissä toimissani en tätä kuitenkaan muista, vaan kuljen huoletta öisen Kaisaniemen puiston läpi ja pyöräilen ilman kypärää. Voiko tällainen luottamus ympäristön hyvántahtoisuuteen ja riskien epätodennäköisyyteen käydä kalliiksi?

Tiettyä huolettomuutta pidetään yleisesti järkevänä elämänfilosofiana. Olisi melko stressaavaa kulkea jatkuvasti pippurisuihke taskussa tai tiirailla yläilmoihin putoavien flyygelien pelossa.

Järkevä henkilö osaa toisaalta myös varautua todennäköisimpiin ja yleisesti tiedostettuihin riskeihin. Harva jättää kotivakuutuksen ottamatta tai turvavyön käyttämättä, vaikka oma turvallisuudentunne olisikin voimakas.

Vainoharhaisuuden ja järkevän varovaisuuden raja on kuitenkin sopimuksenvarainen ja häilyvä. Mitä muuta voi päätellä viime aikojen kasvaneesta turvallisuushakuisuudesta?

Uudenlainen tapa arvioida riskejä on ampunut turvafirmojen liikevaihdon taivasiin. Nykyään pelätään identiteettivarkauksia internetissä ja kiinnitetään kotiaivain turva-avaimenperään. Hiljattain TV:ssä esitetty brittidokumentti kertoi, miten lasten elinpiiri kapenee, koska vanhemmat näkevät kodin ulkopuolella vain kidnappaajia ja muita uhkia.

Maailman muuttuminen on hyvä tiedostaa, mutta myös turvattomuuden tunteeseen liittyy omat riskinsä. Pahimmillaan se saa pelkäämään paitsi sokeaa sattumaa, myös kanssaihmiä.

Kun jokainen vastaantulija kadulla on potentiaalinen uhka, tulee turvattomuudesta äkkiä itsensä toteuttava

ennustus. Väkivalta ja sodat perustuvat yksinkertaisimmillaan juuri tähän pelon kierteseen, joka ajaa oman reviirin suojeluun ja ennaltaehkäiseviin iskuihin.

Markettivartijoiden palkkaamisesta on onneksi pitkä matka kaikkien sotaan kaikkia vastaan. Itseään ruokkivan kehityksen riski näkyy kuitenkin esimerkiksi talouskriisin aiheuttamassa turvattomuudessa. Huoli omasta toimeentulosta on varmasti vaikuttanut maahanmuutto”kritiikin” ja ääriiliikkeiden nousuun koko Euroopassa. Eikä tämä todellakaan ole ensimmäinen kerta, kun turvattomuus kanavoituu kasvavaksi vastakkainasetteluksi.

On järkevää varautua riskeihin, mutta muurien rakentaminen ei takaa kestävintä turvallisuutta. Huolissaan voi olla monella tavalla. Olisi ehkä fiksua kaivaa pyöräilykypärä useammin komerosta, mutta pippurisumutteet jätän vastaisuudessakin hankkimatta. Sen verran riskejä olen toistaiseksi valmis ottamaan.

Ilkka Kärskylä

KARHUNKIERROS. Helsingin yliopiston Satakuntalaisen Osakunnan tiedotuslehti. Perustettu vuonna 1963. ISSN 1239-1913.

Julkaitsija: Satakuntalainen Osakunta, Lapinrinne 1 A5, 00180 Helsinki, (09) 6958 5256, www.satakuntalainenosakunta.fi. **Pää-**

toimittaja: Ilkka Kärskylä, paatoimittaja@satakuntalainenosakunta.fi. **Tätä lehteä tekemässä:** Samu Heino, Hanna Kauko, Minna Kulmala, Anna Rintala, Tytti Rintanen, Kari Vanhatalo, Miia Viinämäki, Anu Välimäki. **Kannen nimiö:** Kalle Järvenpää. **Kannen kuva:** Samu Heino. **Taitto ja ulkoasu:** Ilkka Kärskylä. **Painos:** 310 kappaletta. **Paino:** Tikkurilan paino, Vantaa.

Tässä numerossa

4 Q:n qulma

5 Osakuntauutiset

6 SatO astui areenalle

Opiskelijoiden ääni kuului Eetunaukiolla

9 Varmassa vara parempi

Joko sinulla on sairauskuluvakuutus?

12 Säteileekö?

Kaikki, mitä säteilyturvallisuudesta tulee tietää

14 Väkivallan perilliset

Katujengit pitävät Väli-Amerikkaa otteessaan

18 Vaara pinnan alla?

Laitesukellus - riskaabelia vai harvinaisen turvallista?

20 Turvaa pykäläviidakosta

Oikeutta saa ainakin, jos tietää mistä etsiä

22 Satakuntalainen keittokirja

Esittelyssä kuraattorin erikoinen

23 Kolumni

Juha Korkea-aoja pohtii asevelvollisuuden tulevaisuutta

Q:n qulma

Osakunnan marraskuun kokouksessa 17.11.2010 valitaan kaikki uudet virkailijat. Hanki sinäkin itsellesi osakuntaelämä! Kiinnostavampia virkoja/pestejä ovat yleensä olleet hallituksen jäsenyys, Satalinnan säätiön hallituksen opiskelijajäsenyys, kulttuurisihteerin tai Karhunkierroksen päätoimittajan virka. Näihin tehtäviin on yleensä ollut enemmän kuin yksi halukas. Valta ja kulttuuri näemmä kiinnostavat paljon.

Jos tulet kokoukseen, varaudu:

A) ottamaan mukaan osakuntatarralla varustettu opiskelijakorttisi, että pääset äänestämään.

B) siihen, että kokous kestää pitkään. Kannattaa siis leipoa asiat siten etukäteen, että jokaiselle virkailijavalinnalle on joku ehdokas. Muuten tapahtuma saattaa venyä jopa viisituntiseksi.

Marraskuun kokouksessa valitaan Satakuntalaiselle Osakunnalle uusien virkailijoiden lisäksi uusi kuraattori vuosille 2011-2012. Hän ei ole isäntä, emäntä, hallituksen puheenjohtaja, urheiluoaja eikä laulunjohtaja vaan kuraattori. Hänen ei tarvitse tietää kaikkia asioita Osakunnasta, ei tarvitse olla aina paikalla ja jos on, on hän tehtävän-

sä kertoa miten asiat ennen tehtiin. Kuraattoriksi valinta on Osakunnan kunnanosoitus valittua henkilöä kohtaan.

Tämä on hieno tehtävä. Yhden asian ehkä silti muuttaisin, tosin tämä asia tuo poikkeuksellisen suuren vallan. Nimittäin Satakuntalainen Osakunnan kuraattori tekee esityslistan, kutsuu Osakunnan koolle ja johtaa Osakunnan kokousta.

Omasta mielestäni Osakunnan kokouksen pito voitaisiin siirtää inspektorille, mikä on pääsääntönä muiden osakuntien kohdalla. Niiden säännöissä määritellään, että inspektori pitää kokouksen tai hänen estyessään kokouksen pitää kuraattori. Mielestäni kuraattorius on kunniatehtävä, eikä siinä tulisi olla moisia rasitteita. Ainoa painava rasite saisi olla käädyt kaulassa.

Kun marraskuun 17. päivä Osakunta kokoontuu valitsemaan uutta kuraattoria, niin toivon, että jokainen tehtävään kykenevä ja pätevä miettii: "Onko minulla jotain annettavaa Osakunnalle". Jos epäroi hiemankin, kannattaa jättää tehtävän haku väliin.

Sitten täysin toiseen asiaan.

INS eli Internordiskt studentmöte tulee. Jaa mikä? INS on joka viides vuosi järjestetty pohjoismainen osakuntatapahtuma. Osallistujia tulee Suomesta, Ruotsista, Tanskasta ja Norjasta. Viisi vuotta sitten tanskalaisten piti järjestää INS, mutta paikallisessa opiskelijayhdistyksessä tapahtui joku rahojen kaavallus, eikä järjestelyistä tullut mitään. Nyt Helsingin yliopiston Osakuntien kuraattorit yhdessä OYV:n kanssa ovat INS:ää organisoimassa.

Tapahtuma ajoittuu ajalle 2.12.-5.12.2010. Joka osakunnasta kutsutaan inspektorin ja kuraattorin lisäksi kaksi henkilöä mukaan. Lisäksi tapahtumassa on avoimia tilaisuuksia, joihin voi osallistua vapaasti. Eritoten kehottaisin ihmisiä osallistumaan perjantaina 3.12.2010 järjestettävään osakunta-aiheisten esitelmien seminaariin. Itseäni kiinnostaa ainakin ruotsalaisten tuleva luento aiheesta 'Osakuntapakon poistuminen'.

Antoisaa talven tuloa,

Q

Luottamustehtäviä jaossa

Satakuntalaisen Osakunnan marraskuun varsinainen kokous pidetään 17.11. Kokouksessa valitaan hallitus ja virkailijat vuodelle 2011 sekä kuraattori vuosille 2011-2012. Kaikki Osakunnan jäsenet ovat tervetulleita asetumaan ehdolle ja antamaan äänensä. Perinteisesti myös omat eväät ovat tulleet maratonkokouksessa tarpeeseen.

Uudistunut Kiltasali avattu

Satakuntatalon juhlasali on saanut uuden vuokralaisen ja tunnetaan tästä eteenpäin virallisesti Kiltasalina. Sodexon tilalle ravintolatoimintaa pyörittämään tuli Share Tastes & Events -firma. Pienen pintaremontin läpikäynyt sali avattiin 1.10. ja osakuntalaiset pääsivät katsastamaan uuden ilmeen Satakuntalaisessa Ehtoossa kuun lopulla.

Sipin mökki uuteen uskoon

Osakunnan Kokemäellä sijaitsevaa mökkiä on remontoitu kovaa vauhtia. Kesän aikana Sipi sai uuden kiukaan, ulkokuussin ja maalipinnan. Myös uusia kalusteita ja astioita on hankittu ja pihaa siistitty puista ja aluskasvillisuudesta. Vuoroaan odottaa vielä mm. katon ja savupiipun uusiminen. Talkootyöt mökillä jatkuvat myös syksyllä aina sopivan viikonlopun koittaessa.

Sääntöuudistuksen viimeisimmät vaiheet

Jo hyvän aikaa vireillä ollut Osakunnan sääntöjen uudistaminen alkaa saavuttaa loppusuoraa. Sääntötoimikunta on käynyt säännöt ja ohjesäännöt läpi, ja uusien sääntöjen esittelytilaisuus on suunnitteilla vielä tälle vuodelle. Lopullisen sinetin prosessi saa, kun säännöt tuodaan Osakunnan kokoukseen hyväksyttäväksi ensi vuoden keväällä.

kuolemattomat

Tällä palstalla esitellään osakunnassa viime aikoina lentäneitä viisauksia.

Lähetä omasi osoitteeseen
paatoimittaja@satakuntatalo.fi

”Kun olen peiton alla, minusta tulee kuuma.”

-Elina L. vaihtolämpöisyydestään

”Me otetaan Honksu ens yöks meille, niin mekin saadaa pitää hauskaa aamulla.”-

-Kurpitsa Sipillä 12.6.

”It’s not that we don’t like the sauna, we just don’t like the things behind it!”

-Jukka Pommelin selostaa ruotsalaisille suomalaisia sananlaskuja Souduissa 16.7.

”Ai laitetaanko Pepsi Maxi nykyään Cokispulloon.”

-Laura Aalto-Setälä

”Musta ainakin tuntuu, et Ville-Matille se sekasauna olis yhteissaunaa turvallisempi vaihtoehto.”

-Miia analysoi saunomista @Viisi 7.10. klo 21:59

SatO astui AREENALLE

TEKSTI: ANU VÄLIMÄKI

KUVAT: SAMU HEINO

Porin Eetunaukiolla astuttiin opiskelijan saappaisiin perinteisen akateemisen pöytäjuhlan merkeissä: laulaen, skoolaten – ja keskustellen.

Satakuntalainen Osakunta on viime vuosina hakenut lisää näkyvyyttä muidenkin kuin potentiaalisten osakuntalaisten keskuudessa. Kesällä 2009 Osakunta osallistui Satakunta Senaatintorilla -tapahtumaan ja tänä kesänä SatO järjesti tilaisuuden Porin kaupungin ja MTV3:n organisoimassa SuomiAreena-tapahtumassa.

Osakunnalta toivottiin tapahtumaan tilaisuutta, joka erottuisi perinteisistä keskustelupaneeleista. Järjestävänä toimikuntana vastasimme haasteeseen, ja loppuloksena Porin Eetunaukiolle pantiin pystyyn pöytäjuhlat, joissa laulettiin akateemisia lauluja ja keskusteltiin opiskelijoiden asemasta.

Tahdoimme nostaa esille paitsi vakavia aiheita, myös akateemisen opiskelijaperinteen. Halusimme murtaa mielikuvan, että opiskelijaelämä on vain pussikaljan juomista haalareissa. Paras tapa oli tuoda Porin keskusta akateeminen pöytäjuhla.

Lisäksi halusimme korostaa osakunnassa vallitsevaa poikkitieteellisyyttä, joka värittää osakuntalaisten käymiä keskusteluja niin vuosijuhlapöydässä kuin aamun pikkutunneilla osakuntahuoneistossa. Tilaisuudessa siis esiteltiin opiskelijan elämää niin arjessa kuin juhlassakin.

Paikalle kutsuttiin erilaisia Satakunta- tai osakuntakytkentäisiä vaikuttajia, joita opiskelijoiden asema kiinnostaa. Lopulta tilaisuudessa oli noin 60 istumapaikkaa, joista 1/3 oli varattu osakuntalaisille, 1/3 kutsuvieraille ja viimeinen kolmannes yleisölle. Lisäksi katsojille oli tarjolla istumapaikkoja varsinaisten pöytien ympäriltä, missä he saattoivat keskustella osakuntalaisten kanssa ja seurata pöydissä käytävää keskustelua.

Keskustelu oli jaettu neljään kokonaisuuteen, joita pohjustettiin lyhyillä alustuksilla. Opiskelijoiden taloudellisesta tilanteesta, työnteosta, opintojen nopeuttamisesta ja opiskelijoiden hyvinvoinnista kehkeytyikin pienen alkuhämmennyksen jälkeen varsin kiivas keskustelu. Aiheista ei puhuttu vain vierustoverien kanssa, vaan juontajilla riitti kiirettä antaa mikrofonin kaikille halukkaille.

Erityisesti keskustelua syntyi opiskelijoiden työnteosta ja työkokemuksen merkityksestä niin opiskelijalle, työnantajalle kuin yhteiskunnalle. Myös opintotuen riittävyydestä ja indeksiin sitomisesta keskusteltiin – vaikkei silloin vielä ollut tiedossa hallituksen viimeisin esitys, ettei opintotukea vieläkään saada kohoamaan elinkustannusten mukana.

Hallituksen havitteleva työurien pidentäminen opintoja nopeuttamalla ja tehostamalla tuntui monen keskustelijan mielestä tavoitteelta, jonka toteuttamista ja vaihtokutsia ei ole loppuun asti mietitty. Onko yliopistosta tullut tuotantolaitos, joka suoltaa nuoria veronmaksajia mahdollisimman tehokkaasti? Ja pystyykö opiskelija vastaamaan hänelle esitettyihin vaatimuksiin?

Jotta tunnelma ei olisi koko aikaa ollut ihan yhtä synkeä, esittelimme tilaisuudessa akateemista lauluperinnettä osakunnan seniorin, MMT Johannes Tiusasen johdolla. Skoolaukset tosin hoidettiin satakuntalaisen pientilan limonadilla. Inspektorin ja hallituksen puheenjohtajien puheenvuorojen lisäksi ääneen pääsi myös pienennetty kokoonpano SatO:n kuorosta.

Aurinkoisen sään ja kiivaiden puheenvuorojen lisäksi paikalle oli saapunut kiitettävästi yleisöä. Vastuuhenkilöiden puolesta suuri kiitos kaikille tilaisuuden järjestelyihin osallistuneille. Toitottavasti SatO tarttuu jatkossakin tilaisuuteen saada äänensä kuuluville ja osallistuu nuoria ja opiskelijoita koskevaan keskusteluun.

Kommentti: Keskusteleva Osakunta

Osakunta kokoaa yhteen eri alojen opiskelijoita, joilla on luonnollisesti erilaiset lähestymistavat moniin asioihin. Tämä äärimäisen antoisa ulottuvuus helposti unohtuu ja yhteinen aika muuttuu pelkäksi tyhjän jauhannaksi, jossa mielipiteillä ei ole tilaa eikä merkitystä. Osakuntaelämässä on mahdollisuus saada osaamista oman oppialan ja oman pohjatiedon ulkopuolelta vain vaivautumalla keskustelemaan ympärillä olevien ihmisten kanssa.

Erilaiset kokemukset, tiedot ja lähestymistavat tuovat esiin aivan uuden näkökulman tuttuun asiaan. Keskustele joskus toisen alan opiskelijan kanssa hänen mielipiteistään vaikka opiskeluaikaiseen työntekoon, opintojen maksullisuuteen, maahanmuuttoon, kehitysapuun, koulujen uskonnonopetukseen, tulevaisuuden energiaratkaisuihin, suurien ikäluokkien vanhenemiseen... Jos keskustelu menee yhtään 'juu, on se kamalaa.'-tasoa syvemmälle, saatat löytää uusia puolia, joita et ollut tullut edes ajatelleeksi.

Rentoutuminen ja vapaa-ajan viettäminen leppoisassa tunnelmassa on mahtavaa ja kerrassaan toivottavaa osakunnassakin – mutta se ei saisi estää pitkiä, pohjamutia ruotivia keskusteluja. Vaikeista ja aroistakin aiheista on joskus hyvä käydä keskusteluja ja väittelyjä. Osakunta on parempi kuin hyvä paikka opetella väittelyn vaatimia taitoja. Mutta perusasiat kannattaa pitää mielessä: Aina ei tarvitse olla samaa mieltä tai käännäyttää muita omalle kannalleen. Asiat riitelevät, eivät ihmiset. Voin olla hyvä ystävä ihmisen kanssa, joka on totaalisen eri mieltä kanssani – enkä ota sitä edes henkilökohtaisesti.

ANU VÄLIMÄKI

Varmassa vara parempi

TEKSTI: MIIA VIINAMÄKI

Kun syksy koittaa, kokee varsinkin vanhempien nurkissa kesän loisinut opiskelija monia ikäviä menoeriä. Täytyy maksaa vuokra ja ylioppilaskunnan jäsenmaksu, kenties ladata kautta matkakortille, käydä ”muutamissa” bileissä ja, ai hitto, onko ruoankin hinta taas noussut? Kelan tuet viipyvät ja postilaatikosta tipahtaa liki 300 euron vakuutuslasku. Tekisikö mieli repiä kyseinen paperi?

Tiedän, ettei monikaan opiskelija oikeasti vakuuta itseään, ja syy on selvä: raha. Selvästi vakuutus jo sana kalskahtaa keski-ikäisten vauraaseen maailmaan kuuluvalta. Minulla kuitenkin on tapaturmavakuutus, hoitokuluvakuutus, laaja kotivakuutus, vastuuvakuutus, oikeusturvavakuutus, matkustajavakuutus, matkatavaravakuutus ja matkaoikeusturvavakuutus. Jo toista kertaa huikeaa summaa maksaessani aloin miettiä, onko siinä mitään järkeä?

Alun perin otin vakuutukset samasta syystä, josta ihmiset yleensä tekevät ikäviä asioita: koska äiti käski. Ja ovathan ne osoittaneet jo useamman kerran hyödyllisyytensä. Miltä esimerkiksi tuntuisi, jos flunssassa voisi YTHS:n päivystysjonossa turhautumisen sijaan valita vastaanottoajan haluamaltaan lääkäriltä?

Turvaa on monenlaista

Matkavakuutus on kätevä opiskelijallekin. Moni yhdistää sen ulkomaanmatkoihin, mutta todellisuudessa olen vakuutusehtojeni mukaan matkalla, kun olen 50 kilometrin päässä kotoa (eli noin Porvoossa, Hyvinkäällä tai Lohjalla). Melko epäohdokasta, mutta käytännöllistä usein maakunnassa käyvälle.

Kotivakuutus on useimmille vuokralaisille pakollinen. Syksyn alusta se on ollut pakollinen myös jokaiselle Satalinnan Säätiön vuokralaiselle. Kotivakuutuksesta korvataan esim. sellaiset tapaukset, joissa huolimaton vuokralainen sammuu suihkuun ja aiheuttaa vesivahingon (ihmisille käy oikeasti joskus näin!) tai jättää levyn päälle ja aiheuttaa tulipalon. Usein tällaisten vahinkojen korvaussummat liikkuvat sfääreissä, joihin opiskelijoilla ei voi mitenkään olla varaa, joten vakuutuksen pakollisuus on hyvinkin perusteltua.

Hoitokuluvakuutus on koko joukon kallein ja tavallaan turhin vakuutus. Itse otin sen, koska nuorena sen saa helposti ja sopimus on voimassa, kunnes täytän 65 vuotta. Esimerkiksi nelikymppisenä on selvästi hankalampi vakuuttaa itsensä ja ainakin silloin joutuu tyytymään huomattavasti huonompiin vakuutusehtoihin. Onhan se älyttömän hienoa, että voi itse valita lääkärinsä ja vaatia parasta mahdollista palvelua. Joka ikisestä vaivasta voi mennä valittamaan erikoislääkärille ja kiertää terveyskeskukset ja varsinkin terveydenhoitajat kaukaa. Vakuutus luonnollisesti korvaa myös lääkkeet. Opiskelijalle hoitokuluvakuutus lienee lähinnä ylellisyyttä, YTHS:n terveydenhuolto kun sekin on huippuluokkaa.

Monet vakuutusyhtiöt tarjoavat reiluja tarjouksia opiskelijoille ja muille nuorille, mutta varsinkin edullisimmalla tavalla, eli yhdessä erässä maksettuna summa on tuntuva. Lisäksi nuorisolennuksen saa usein vain pakettitarjouksesta. Toisaalta juuri taloudellisesti epävakaaassa elämäntilanteessa – tai vakaassa nollabudjetissa – sinnittelevälle vakuutus on korvaamaton.

Kuvittele vaikka, että läppärisi varastettaisiin. Olisiko sinulla oikeasti varaa kävellä kauppaan ja ostaa uusi? Minulla ei ainakaan olisi. Tietenkin, jos pitää

tavaroistaan hyvää huolta, ei varmaankaan hukkaa kovin suuren summan edestä omaisuuttaan vuodessa. Jos siis laittaisin joka vuosi sivuun vakuutusmaksuissa säästämäni summan, saisin jo muutamassa vuodessa kokoon ihan kelpo katastrofirahaston. Luultavasti hätävarani menisi kuitenkin uusiin kenkiin ja kampajalle tai matkusteluun.

Sijoitus vai menoerä?

Vakuutus on monessa mielessä erikoinen sijoitus. Ideaalitapauksessa vakuuttaja ei saa rahoilleen vastinetta. Eihän kukaan sano vaikkapa onnistuneen lomamatkan jälkeen, että harmin paikka, nyt tuli otettua se matkavakuutus ihan turhaan, kun mitään ikävää ei sattunutkaan. Mitä vakuutuksesta sitten saa? Jos olette nähneet Michael Mooren dokumentin Sicko – aivan sairasta, niin alkää peljätkö. Suomessa vakuutusyhtiöt oikeasti maksavat asianmukaiset korvaukset ajallaan. Ihmisen sairaushistoriaa ei tongita varhaislapsuuteen asti ja vakuutuspetokseksi ei lasketa sitä, että on unohtanut mainita tammikuussa -09 sairastamastaan flunssasta.

Tarkkoja ehdot toki ovat, eikä kaikkea korvata. Itselläni vakuutusehdoista on esimerkiksi rajattu akne seuraavaksi 10 vuodeksi pois, koska olen saanut siihen antibioottia joskus teininä. Hormonaalista ehkäisyä ei korvata, koska se ei vakuutustätien ja -setien mielestä ole mitenkään välttämätöntä. Vakuutusyhtiö voi myös käyttää harkintaa siinä, minkä näkee korvattavaksi ja minkä ei. Useimmiten lääkärin määräämä hoito ja kokeet ovat kuitenkin korvattavia. Tavallaan korvaukset ovat kuin tuomiopäivän lottoarvonta. Mitä epätodennäköisempi tapahtuma, sitä suurempi korvaus. Isoimman potin saa äitini, jos kuolen.

Itse olen sitä mieltä, ettei mikään elämässä ole varmaa ja siksi on hyvä varautua pahimpaan. Varautuminen on kätevää ulkoistaa vakuutusyhtiölle, vaikka siitä sitten vähän joutuu maksamaan. Jos sattuu joutumaan vakavaan onnettomuuteen, on varmasti muutakin mietittävää kuin raha-asiat. Vakuutusturvan myötä mahdolliset vastoinkäymiset eivät kasva kohtuuttomiksi, ja vakuutusyhtiöstä saattaa saada rahallisen avun lisäksi muitakin hyödyllisiä neuvoja.

Väkivallan perilliset

TEKSTI: MINNA KULMALA

Monet Väli-Amerikan maat kuuluvat maailman väkivaltaisimpiin: todennäköisyys kuolla väkivaltarikoksen uhrina on yli kymmenkertainen maailman keskiarvoon verrattuna. Suurimmassa vaarassa ovat etenkin nuoret miehet, joista monet kuuluvat johonkin nuorisojengiin. Väkivallan taustalla piilee monia syitä, joiden juuria on vaikea kitkeä.

Sisällissotien runtelemien ja levottoman lähihistorian värittämien Väli-Amerikan maiden pyrkimykset kohti demokraattista yhteiskuntajärjestystä ovat olleet hapuilevia. 1960-luvulta lähtien alueella on ollut lukuisia poliittisia konflikteja, jotka ovat saaneet väkivaltaisia muotoja erityisesti El Salvadorissa, Guatemalassa ja Nicaraguassa. Honduras säästyi sisällissodalta, mutta kärsi kuitenkin sisäisistä levottomuuksista, joita sen hallituksen yhteydet Yhdysvaltoihin lietsaivat: Honduras palveli muun muassa aseiden läpikulkupaikana sekä sissien tukikohtana ja turvapaikkana, josta käsin iskuja tehtiin.

Eräs maiden suurimmista haasteista vakaamman yhteiskunnan luomisessa onkin niihin juurtunut väkivallan perintö, jonka kitkeminen on vaikeaa. Yhteiskunnan rakenteelliset, taloudelliset ja sosiaaliset ongelmat ilmenevät kansalaisten epätasa-arvoisuutena ja pinnan alla kytövinä patoutumina. ”Hampaankoloon” jääneet asiat purkautuvat usein väkivaltana, joka on omiaan rapauttamaan jo entisestään hataraa luottamusta maiden kansalaisten, hallitusten, oikeuslaitosten ja poliisin välillä.

Onko Väli-Amerikasta tulossa Mara-Amerikka?

Erityisen huolestuttavana voidaan pitää nuorten lisääntyneitä väkivaltaisuutta. Varsinkin 1990-luvulta alkaen erilaiset jengit ovat kasvattaneet suosiotaan räjähdysmäisesti. Pelkästään El Salvadorissa arvioidaan olevan 10 000–39 000 aktiivista jengien jäsentä. Jengit voidaan pääpiirteittäin jakaa taloudellista hyötyä rikollisin keinoin havitteleviin bandaseihin (joilla on toisinaan yhteyksiä järjestäytyneeseen rikollisuuteen) sekä maroihin, joiden skaala ulottuu ystäväporukoista rikollista toimintaa

harjoittaviin ryhmiin.

Väli-Amerikassa jengit ovat usein väkivaltaisia ja kylvävät pelkoa ympäristöönsä. Monet jengit hallitsevat käytännöllisesti katsoen naapurustojensa elämää ja varsinkin öiseen aikaan liikuminen ulkona on hengenvaarallista. Jengien jäsenet muun muassa ryöstelivät, pahoinpitelevät, käyvät huumekauppaa ja raiskaavat. Jengeillä on käytössään viidakkoveitsiä, käsiaseita ja jopa kranaatteja.

Useimmiten raaimmat henkirikokset liittyvät kilpailevien jengien välisiin kahnauksiin ja huumekauppaan, mutta myös sivullisia on surmattu. Pällekkaukset ja aseelliset ryöstöt ovat tavalisia myös päiväsaikaan. Maakohtaisissa raporteissa ja matkustustiedotteissa varoitellaan toistuvasti myös turisteihin kohdistuvista väkivaltaisuuksista. Alueen jengiytymisaste ja rikollisuusluvut korreloivat usein keskenään ja jäsenyys jengissä altistaa nuoria rikoksille ja väkivallalle. Kaikki jengien toiminta ei kuitenkaan ole rikollista eikä kaikki rikollisuus ole jengien tekemää.

Jengien pelko ja veto

Jengien jäsenet ovat pääosin miehiä, vaikka naisten johtamia ja kokonaan naisten muodostamia jengejäkin tavataan. Miesten ja naisten syyt liittyä jengeihin limittyvät osittain, mutta erojakin on havaittavissa. Kavereiden painostus, huumet ja perheongelmat ovat sosiaalisten tarpeiden lisäksi suurimpia jengeihin työntäviä tekijöitä. Tyttöjä on usein käytetty seksuaalisesti hyväksi, ja hyväksikäyttö jatkuu usein myös jengeissä. Ilmiön sukupuolittuneisuutta saattaa osittain selittää myös alueen macho-kulttuuri. Tytöt omaksuvat jo pieninä passiivisen roolin, kun taas poikia kannustetaan olemaan miehekkäitä,

itsevarmoja ja aktiivisia. Poikalapsiin kohdistuvat suuret odotukset ja niiden epäonnistuneet lunastusyritykset saattavat vaikuttaa negatiivisesti poikien itsetuntoon. Monet ovat lisäksi jääneet ilman tasapainoista miehen mallia.

Jengeissä pojille avautuu miesten maailma: siellä he saavat osallistua ”miesten juttuihin” ja olla itsekin miehiä. Tatuoinnit, jengien väkivaltaiset initiaatorituaalit, miestenvälinen solidaarisuus ja kumppanuus huokuvat maskuliinisuutta ja voimaa, joka herättää muissa kunnioitusta ja pelkoa. Nuoret, jotka ovat jääneet vaille arvostusta muualla, kokevat jengien osana tulevansa joksikin.

Toisaalta nuoret, jotka eivät vielä ole jengien jäseniä, saattavat herkemmin liittyä niihin olosuhteissa, joissa väkivalta joka tapauksessa leimaa arkea; väkivaltaa ei pääse pakoon ja ikätoverien ja tuttavien väkivaltaiset kuolemat pakottavat nuoret kohtaamaan kuolevaisuutensa, turhautumisensa sekä taloudellisen ja sosiaalisen ahdinkonsa. Suuri osa jengien jäsenistä murhataan vuosittain joko jengien välisissä kahi-noissa tai epävirallisten kuolemanparttioiden suorittamissa ”puhdistuksissa”. Valtaosa murhien uhreista on miehiä, ja tämän vuoksi erityisesti nuoret miehet joutuvat samaistumaan ikätoveriensä kohtaloihin yhä uudelleen.

Siinä missä naiset usein kokevat surun kehonsa kautta erilaisina psykosomaattisina oireina ja sairauksina, miesten tapa surra ja käsitellä traumaattista, väkivaltaista todellisuutta purkautuu usein toiminnan kautta, jolloin reaktiot suruun saattavat olla rajuja ja väkivaltaisia. Nuoret, joiden surun ilmauksia ei ymmärretä, ovat vaarassa leimautua entistä negatiivisemmin ympäristössä, jossa heidät nähdään ongel-

mana ja eräänlaisina yhteiskunnallisina loisin. Ajan mittaan monet heistä alkavat itsekkin nähdä itsensä kielteisessä valossa ja vetäytyvät erilleen aikaisemmista sosiaalisista suhteistaan.

Jengit tarjoavat tietynlaista turvaa, sillä omia liittolaisia suojellaan. Jengitymisen myötä myös aiemmin mielettömältä tuntunut väkivalta saattaa saada uudenlaisia merkityksiä: väkivallasta tulee ”meidän juttu”, väline saavuttaa toivottuja asioita. Väkivalta ja rettelöinti voidaan kokea jopa hauskoina asioina, jolloin irrotellaan ja nautitaan huomiosta ja pelonsekaisesta kunnioituksesta, joilla jengeihin suhtaudutaan.

Ilmiön monet tasot

Myös globalisaation voidaan nähdä vaikuttavan jengikulttuurin suosion kasvuun: muun muassa väkivaltaiset elokuvat, huumeet, rap- ja rock-musiikki sekä länsimaiset urheilu- ja design-vaatteet houkuttelevat nuoria. Yhä useammat nuoret kertovat niin ikään haluavansa elää toisenlaista elämää kuin esi-isänsä. Globaalit verkostot edesauttavat jengien leviämistä edelleen ja ovat omiaan liittämään ne osaksi järjestäytyntä rikollisuutta, kuten huumekauppaa.

Väkivallalla onkin monta syytä,

seuralaista ja seurausta. Väli-Amerikan maiden korkeat työttömyysluvut, yleinen perheväkivalta ja -ongelmat, sosiaalinen syrjäytyminen ja näköalattomuus yhdistettynä väkivaltaiseen historiaan ja tehottomaan valtiokoneistoon ruokkivat yhdessä ilmapiiriä, jossa kansalaisten on vaikeaa kokea voivansa vaikuttaa kohtaloonsa tai uskoa tulevaisuuteen. Lisäksi Väli-Amerikan strateginen sijainti Yhdysvaltojen ja Latinalaisen Amerikan välissä tekee alueesta ”kuuman”: alueen läpi kulkee paljon laittomia huumeita, aseita ja siirtolaisia. Sisällissotien jäljiltä maissa on lisäksi edelleen paljon aseita, joita on suhteellisen helppo hankkia.

Vaarallisten jengien leviämiseen on vaikuttanut voimakkaasti myös Yhdysvaltain politiikka Väli-Amerikan maista kotoisin olevien vankien suhteen: siirtolaisina ja pakolaisina Yhdysvaltoihin asettuneet väliamerikkalaiset perustivat etenkin Los Angelesissa pahamaineisia jengejä, joiden tekemistä rikoksista tuomitut lähetettiin 1990-luvun vaihteessa takaisin kotimaihinsa. Monet heistä olivat olleet niin kauan Yhdysvalloissa, että asettuminen takaisin kotimaahan tuotti ongelmia kielivaikkeuksista alkaen. Tuomionsa kärsineet väliamerikkalaiset toivat jengikulttuurin tuliaisinaan

kotimaihinsa, mistä erityisesti El Salvador on surullisen kuuluisa: jengit juurtuivat pian niille otolliseen maaperään ja imaisivat mukaansa kasvavan joukon nuoria.

Uhreja vai rikollisia?

Taistelussa, jossa keskustelulle ja dialogille ei juuri anneta sijaa, pätevät luonnonlait ja vahvempi voittaa – valitettavasti myös Väli-Amerikan maiden viranomaiset tuntuvat toimivan samalla periaatteella. El Salvadorissa poliisi on koventanut otettaan viime vuosina tunnustavasti väkivallan nollatoleranssilinjan (jota kutsutaan mano duraksi eli ”rautanyrkiksi”) seurauksena ja partioi päivisin lähiöissä: jopa jengin jäsenyyteen viittaava tatuointi saattaa riittää syyksi pidätykseen.

Mano dura -politiikka ei ole kuitenkaan tepsinyt toivotulla tavalla, vaan kuolleisuusluvut ovat päinvastoin vain jatkaneet kasvuaan. Tähän on osasyyinä niin kutsuttujen kuolemanpartioiden (joihin osallistuu muun muassa virantoimituksen ulkopuolella olevia poliiseja ja yrittäjien palkkaamia tappajia) aktiivinen jengiläisten vainoaminen. Guatemalan Cityssä tehdyn kyselyn mukaan yöpartioissa päivystävien poliisien vastaus kysymykseen, mitä tulee tehdä,

jos yllättää nuoren jengiläisen rikoksentekijän, oli yksiselitteinen: ”Tiedätkö, mitä teidän tulee tehdä... Tappakaa heidät!” Mano duran ja kuolemanpartioiden, joihin myös viranomaisien tiedetään osallistuneen, voidaan katsoa lisäävän valtioiden kansalaisiinsa kohdistamaa väkivaltaa Väli-Amerikan maissa. Taktiikka keskittyy väkivallan seurausten siivoamiseen, eikä niinkään sen syihin.

Vaikka marojen rikollisia tekoja ja väkivaltaa ei hyväksyttäkään, kysymys kuuluu: ovatko he ennemminkin yhteiskunnan uhreja kuin pahantekijöitä? Kysymyksen voi muotoilla myös toisella tapaa: miten yhteiskunta on toiminut rakentaakseen kestävästä demokraattisesta yhteiskunnasta, jossa rakenteellista väkivaltaa ei harjoiteta?

Näyttäisikin siltä, että sekä yhteiskunta että sen vähäosaiset ovat molemmat yhtäältä uhreja, toisaalta syyllisiä. Ongelmaa pahentaa se, että osapuolet näkevät toisensa korostetun vihamielisesti ja negatiivisessa valossa. Maro-

jen mielestä yhteiskunta ei toimi, sillä se ei tarjoa köyhille ja huono-osaisille tasavertaista asemaa ja tulevaisuutta ja kohtelee heitä kuin roskasakkia. Nuorten liikehdintä voidaan tulkita poliittisena kannanottona: koska yhteiskunta ei toimi jengien näkökulmasta oikeudenmukaisesti, eivät jengien jäsenetkään halua sopeutua sen sääntöihin.

Jengien laki on yhteiskunnallisesta näkökulmasta laittomuuksien kokoelma. Valtion ja poliisin taholta taas ongelmista syytetään kapinoivia ja rikollisia nuorisojengejä, jotka syövyttävät yhteiskuntaa ja joista halutaan päästä eroon. Nuorisojengien syyllistäminen ja syyntuominen on myös tapa piilotella yhteiskunnan omia vikoja, kuten korruptiota, lain tehotonta valvontaa, oikeuslaitoksen tehottomuutta sekä kykenemättömyyttä vahvistaa demokratiaa.

On kuvaavaa, että samalla kun valtion varoja suunnataan pois nuorilta esimerkiksi koulutuksen ja työhön pätevätyttämisen muodossa, katoavat nuoret myös sosiaalisista verkostoista mur-

hien kautta. Esimerkiksi Hondurasissa vuonna 2001 tehtyjen murhien uhreista 1700 oli 12–24 -vuotiaista miehistä; luku muodostaa 73 % kaikista kansallisen poliisin kyseisenä vuonna rekisteröimistä väkivaltakuolemista.

Hondurasin ulkomaanvelka on suuri, työttömyysluku on korkea ja talous epävakaa, mitkä seikat vaikuttavat väkivaltatilastoihin negatiivisesti. Jotta tilanteelle voitaisiin tehdä jotain, tulisi ylhäältä alas suuntautuvaa politiikkaa tarkastella kriittisesti. Kansalaisuuteen liittyviä positiivisia mielikuvia ja vaikutusmahdollisuuksia tulisi vahvistaa. Väkivallasta kärsivien maiden tulisikin miettiä, miten niiden uskottavuus voisi parantua myös köyhien kansanosien mielissä, sekä panostaa sosiaalisen eristämisen ja jengiytymisen ennaltaehkäisyyn ja syiden hoitamiseen. Väkivallan noidankehästä pois pääsemiseen ei riitä pelkkä ruumiiden kuoppaaminen hautoihin, joiden muistokilvissä lukee „Levätkää rauhassa – elittehän helvetissä“.

Lähteet:

Booth, John A., Wade, Christine J. and Walker, Thomas W. 2006. Understanding Central America: Global Forces, Rebellion and Change.

Godoy, Angelina Snodgrass 2006. Popular Injustice: Violence, Community, and Law in Latin America.

Hume, Mo 2007. Mano Dura: El Salvador Responds to Gangs. Development in Practice, Vol. 17 (6).

Nagle, Luz E. 2008. Criminal Gangs in Latin America: The Next Great Threat to Regional Security and Stability? in Texas Hispanic Journal of Law & Policy, Vol. 14 (7).

Short, James F. Jr. and Hughes, Lorine A. 2006. Studying Youth Gangs.

Wolseth, John 2008. Everyday Violence and the Persistence of Grief: Wandering and Loss Among Honduran Youths in Journal of Latin American and Caribbean Anthropology, Vol. 13, No. 2

Arana, Ana May/June 2005. How the Street Gangs Took Central America in Foreign Affairs.
<<http://www.foreignaffairs.com/articles/60803/ana-arana/how-the-street-gangs-took-central-america>>

Know Gangs –sivusto. <<http://www.knowgangs.com>>

Suomen Ulkoasianministeriön Internet-sivujen matkustustiedotteet (El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua)

Vaara pinnan alla?

TEKSTI: HANNA KAUKO

KUVA: ROLAND MAGNUSSON

Monien mielestä on sulaa hulluutta hypätä mereen raskas paineilmapullo selässä ja monta kiloa lyijyä vyötäisillä. Kyse on siis laitesukeltamisesta, jota pidetään usein vaarallisena lajina. Siinä, kuten muissakin vastaavissa lajeissa, kiinnitetään kuitenkin erittäin paljon huomiota turvallisuuteen

Sukeltamista pitää harjoitella. Maailmassa on lukemattomia asioita, jotka väärin tehtynä, huonoilla varusteilla ja vähällä kokemuksella muodostuvat vaarallisiksi – kuten autolla ajo. Sukeltamisessakaan ei hypätä suorilta käsin monen kymmenen metrin syvyyteen, vaan ensin käydään peruskurssi. Pienin askelin siirrytään haasteellisempiin tehtäviin ja syvempiin vesiin. Oma sukellusurani alkoi uima-altaan matalasta päädyistä. Lisäksi peruskurssilla suurin osa ajasta kuluu erilaisten hätätilanteiden harjoitteluun ja läpikäyntiin, jotta oikean hädän sattuessa sukeltaja olisi toimintakykyinen.

Vaarallisinta koko touhussa lieneekin panikointi. Jos veden alla jokin menee vikaan, ei sukeltaja saisi hätäntyä. Silloin hapenkulutus lisääntyy, ja vähäistä toiminta-aikaa kuluu häsläämiseen. Tietenkin tämä on helpommin sanottu kuin tehty – siksipä epämiellyttäviä tilanteita kohdataan turvallisissa kurssioloissa.

Turvallisuutta pyritään maksimoimaan myös monilla muilla tavoilla, kuten huolellisella etukäteissuunnittelulla ja turvaohjeilla. Seuraavassa esimerkkejä siitä, miten sukeltaessa toimitaan.

Mitä tehdä, jos ilma loppuu?

Sukelluksen aikana sukeltajan tulee seurata paineilman kulumista painemittaristaan. Pintaan on lähdettävä, kun painetta on jäljellä enää 50 baria, ja tämän pitäisi riittää pintaautumiseen. Jos ilma kuitenkin loppuu tai laitteet menevät epäkuntoon, ilmaa pitäisi vielä olla sukellusparilla. Jokaisen sukeltajan varusteisiin kuuluu vara-annostin, josta pari voi hengittää. Matalissa syvyyksissä keuhkoissa oleva ilma riittää pintaan tulemiseen.

Entä jos juutun johonkin?

Sukeltajalla on aina mukanaan puukko, jolla voi irrottaa itsensä esimerkiksi verkoista.

Entäs se sukeltajantauti?

Sukeltajantaudiksi kutsutaan tilaa, jossa sukeltajan elimistöön kovassa paineessa (eli syvällä) kertynyt typi muodostaa kuplia kudoksiin pinnalla normaalissa ilmanpaineessa. Sukeltajantaudin riskiä vähennetään turvapysähdyksillä: noustessa pintaan pysähdytään tietyissä syvyyksissä 1-3 minuutiksi, jotta typpeä ehtii poistua elimistöstä. Pintaan ei siis saa nousta liian nopeasti. Jos näin kuitenkin käy, vakavissa tapauksissa hoitona käytetään painekammiota.

Kaikesta tästä huolimatta sukeltamisessa on tietenkin riskinsä, mikä on hyvä tiedostaa. Sukellusonnettomuuksia ei systemaattisesti tilastoida, mutta 1980-luvulta olevassa artikkelissa arvioidaan vuosittain tapahtuvan 20-30 vakavaa onnettomuutta, ja puolet kaikista sukellusonnettomuuksista sattuu ammattisukeltajille. 2000-luvulla kuolemantapauksia on Suomessa ollut pari vuosittain. Sukeltajaliittoon kuuluu jäsenseurojen kautta noin 12 000 jäsentä.

Muita vaarallisiksi miellettyjä lajeja ovat vaikkapa miekkailu ja muut kamppailulajit. Miekkailussakin on kuitenkin turvallisuus korkealla sijalla; miekkailijan varusteet on esimerkiksi valmistettu samasta materiaalista kuin luodinkestävät liivit. Sen sijaan sellaiset tuikitavalliset lajit kuten sähly tai jalkapallo vaikuttavat harmittomilta, kenties turvallisiltakin. Loukkaantumisriski niissä on kuitenkin kunto- ja kilpaurheilulajien kärkeä. Missä tahansa lajissa onkin tärkeää huolellinen valmistautuminen, kuten lämmittely, ja oikeanlaiset varusteet.

Lähteet:

Parkkari J (2005) Liikunta on terveellistä, mutta onko se turvallista? Duodecim 121:1269-71

Sipinen SA, Laitinen LA (1985) Sukellusonnettomuuden hoito. Duodecim 101:763-769

sukellus.info / Matti Anttila (<http://www.sukellus.info/sukelluskuolemat.shtml>)

Sukeltajaliitto ry (www.sukeltaja.fi)

Säteileekö?

TEKSTI JA KUVA: ANNA RINTALA

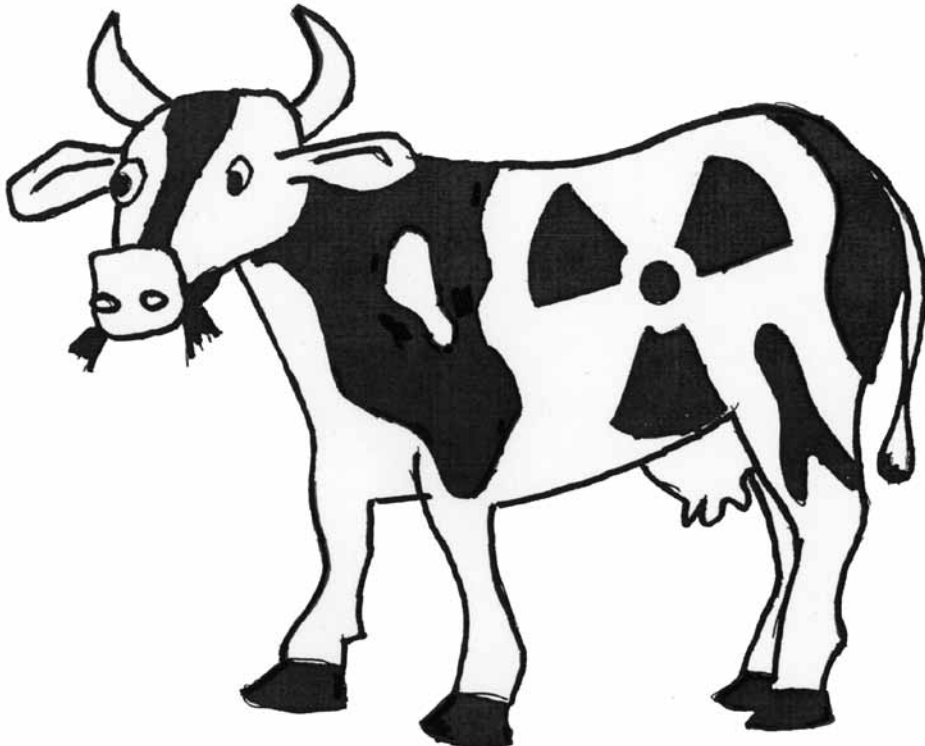
Perit Itä-Uudeltamaalta kartanon ja kolme lehmää. Tuuleeko sinun pyytää lupa Säteilyturvakeskukselta lupa asumiseen kartanossasi, kun sisäilman radonpitoisuus kartanossa on enemmän kuin 400 Bq/m^3 ? Entä mitä merkitystä on sillä, että juot lehmistäsi lypsämästäsi maidosta mikroaaltouunissa valmistettua kaakaota?

-Lupaa sinun ei tarvitse kysyä, mutta remontti on paikallaan, sillä pitkäaikainen asuminen suuressa radonpitoisuudessa lisää riskiä sairastua keuhkosityöpään. Radon on jalokaasu, jota syntyy uraanin ja toriumin hajoamistuotteena. Noin puolet suomalaisten saamasta vuosittaisesta

säteilyannoksesta, 2 millisievertiä, on peräisin radonista.

Suomessa sisäilman radonpitoisuudet ovat maailman suurimpia; syyt löytyvät geologiasta, rakennustekniikasta ja ilmastosta. Maaperän huokoisissa hyvin radonpohjaisista ilmaa, ja tämä ilma tunkeutuu sisätiloihin talon pohjarakenteiden rakojen kautta. Ilmavirtauksen aiheuttaa ulko- ja sisäilman välinen lämpötilaero. Graniittisen maaperämme uraanipitoisuus on suurempi kuin maailmassa keskimäärin.

Elinympäristössämme on sekä luonnollisia että keinotekoisia alkuperää olevia radioaktiivisia aineita. Ih-

misiin ne kulkeutuvat ruuan, juomaveden ja hengitysilman mukana ja altistavat ihmisen sisäiselle säteilylle. Elintarvikkeiden luonnollinen radioaktiivisuus aiheuttaa vuodessa kaikkiaan 0,3 millisievertin säteilyannoksen. Kehossa olevia luonnon radioaktiivisia aineita on esimerkiksi kalium-40, jota aikuisessa ihmisessä on yleensä 3000 - 6000 becquerelia. Luonnon kaliumissa on aina vakio-osuus radioaktiivista kalium-40-isotooppia.

Ydinkoe- ja Tshernobyl-laskeumasta peräisin olevia pitkäikäisiä cesium-137 (puoliintumisaika 30 vuotta) ja strontium-90 (28 vuotta) kulkeutuu edelleen ravinnon mukana. Radioaktiivisen cesium-137:n pitoisuus ei saa ylittää maitotuotteissa ja vauvanruuassa 370 Bq/kg ja muissa elintarvikkeissa 600 Bq/kg.

Pitoisuus laskee maatalouden ravinnekierrossa nopeasti mutta luonnon ainekierrossa pitoisuus säilyy merkittävänä vuosikymmeniä. Maataloustuotteissa (vilja-, maito- ja lihatuotteet) radioaktiivisen cesium-137:n pitoisuudet ovat pieniä, alle 20 Bq/kg, mutta luonnon elintarvikkeissa (marjat, sienet, riista ja kala) jopa yli 500 Bq/kg.

Radioaktiivisen hajoamisen lisäksi radioaktiivisten aineiden poistumiseen vaikuttaa niiden kiertokulku elimistössä. Poistumisnopeutta kehosta kuvataan biologisella puoliintumisaikalla, joka on se aika, jonka kuluessa puolet aineesta on erittynyt pois. Esimerkiksi cesium-137:n biologinen puoliintumisaika on aikuisella keskimäärin 110 päivää.

Mitä tulee mikroaaltouunin käyttöön maidon lämmittämisessä, ei huolta, sillä mikroaaltouunit ovat turvallisia normaalissa käytössä. Mikroaallot eivät ole ionisoivaa säteilyä, eikä säteilyttäminen tee ytimistä radioaktiivisia. Mikroaaltouunin toiminta perustuu voimakkaaseen sähkömagneettiseen säteilyyn, joka saa vesimolekyylit värähtelemään ja ruuan lämpenemään. Jos uuni toimisi luukku auki, esimerkiksi käyttäjän käsi voisi lämmetä kuin ruoka, ja käyttäjälle voisi aiheutua palovammoja.

Kokonaisuudessaan suomalaisen keskimääräinen säteilyannos on noin 3,7 millisievertiä vuodessa. Tästä 30 % aiheutuu luonnon taustasäteilystä ja 15 % säteilyn käytöstä terveydenhuollossa.

Säteily-info

- Säteily on sähkömagneettista aaltoliikettä tai hiukkassäteilyä.
- Säteily jaetaan ionisoivaan ja ionisoimattomaan säteilyyn sen mukaan, onko säteily riittävän energeettistä irrottaakseen kohteensa atomeista elektroneja.
- Radioaktiivisessa hajoamisessa atomin ydin hajoaa toiseksi ja emittoi säteilyä. Aktiivisuuden yksikkö on becquerel (Bq) = 1 hajoaminen sekunnissa. Radioaktiivinen hajoaminen on tilastollinen tapahtuma; ytimen puoliintumisaika on se aika, jolloin puolet emoytimistä hajoaa.
- Säteily ei ole radioaktiivista!
- Säteilyn ja aineen vuorovaikutuksessa aineeseen sitoutuu energiaa. Säteilyn biologinen vaikutus riippuu kudoksen absorboiman energian paikallisesta jakautumisesta. Ekvivalenttiannoksen (säteilystä kudokseen tai elimeen massayksikköä kohti keskimäärin siirtyneen energian ja säteilyn painotuskertoimien tulo) yksikkö on sievert (Sv).

Turvaa pykäläviidakosta

TEKSTI: ANU VÄLIMÄKI

KUVA: SAMU HEINO

Sormi menee helposti suuhun, kun ensimmäistä kertaa joutuu kasvojen omaa elämää koskevan oikeudellisen ongelman kanssa. Ennen kuin pyydät ennakkoperintöä huippujuristin palkkiota varten, kannattaa ottaa selvää, millaista oikeudellista neuvontaa on saatavilla – ilmaiseksikin. Tässä muutama esimerkki, joista voit löytää apua taistelussa vääryyksiä vastaan.

Oikeusapuvaliokunta opiskelijoille

HYY tarjoaa jäsenilleen sekä Sibelius-Akatemian opiskelijoille maksutonta oikeudellista neuvontapalvelua Pykälä ry:n kautta. Oikeustieteen ainejärjestön oikeusapuvaliokunta muodostuu oikeuksien opiskelijoista, jotka valiokunnassa toimimalla pääsevät kartuttamaan osaamista erilaisista oikeustapauksista.

Opiskelijoilta edellytetään aineopintojen kattavaa suorittamista ennen valiokuntaan pääsemistä. Toimintaa valvoo kolmijäseninen valvontaneuvosto, jolle raportoidaan valiokunnan antamista ohjeista, joten annettujen neuvojen oikeellisuuden varmistavat myös valvontaneuvostossa olevat yliopiston, oikeusministeriön ja asianajajakunnan edustajat.

Neuvoja voi kysyä lähes miltä tahansa oikeuden osa-alueelta, mutta suurin osa valiokunnan saamista tiedusteluista koskee perhe- ja jäämistöoikeudellisia kysymyksiä sekä työ- ja vuokrasuhteeseen liittyviä ongelmia. Asiakirjoja valiokunta ei laadi valmiiksi, mutta voi sellaisia kommentoida ja neuvoa niiden laadinnassa.

Neuvontaa voi kysyä oikeudelliseen ongelmaansa kirjeitse, puhelimitse, sähköpostitse ja henkilökohtaisesti päivystyksestä. Oikeusapuvaliokunta päivystää Pykälän toimistolla maanantaisin ja keskiviikkoisin klo 17-19 Mannerheimintie 3 B, 5. krs, 00100 Helsinki, puh. (09) 2785 005, sähköposti oikeusapu(at)helsinki.fi.

Valtion oikeusapu

Vaikka lähtökohtana on, että kukin joutuu itse kustantamaan tarvitsemansa oikeudellisen avun, on kohtuusyistä luotu oikeusapujärjestelmä. Tällöin valtion varoilla kustannetaan kokonaan tai osittain yksityisen henkilön tarvitsema oikeudellinen asiantuntija-apu. Lisää tietoa oikeusavusta ja oikeusaputoimistoista löytyy oikeusministeriöstä om.fi tai oikeuslaitoksen sivuilta oikeus.fi.

Veroneuvonta

Vedä erittäin syvään henkeä ennen kuin klikkaat itsesi vero.fi-sivuille. Verohallinnon sivut eivät logiikaltaan noudata normaalia ajattelua, vaan sivuilta löytyy järjettömän paljon asiaa. Itseä koskevan tiedon löytäminen onkin sitten henkien johdatusta tai pitkällisen etsinnän tulosta.

Alkushokista selvittyäsi voit yrittää löytää vastauksia Vero-ohjeista tai kysytyimmistä kysymyksistä. Yhteystiedoista löytyy ainakin 20 eri palvelunumeroa, joista voi arpoa sopivimman kuuloisen. Onneksi neuvontaan soittaminen on maksutonta, joten vain operaattorisi rahastaa sinua puhelusta.

Sosiaalietuudet

Varsinkin verrattuna verohallinnon sivuihin, kansaneläkelaitoksen sivut saavat kiitosta käyttäjältä. Kela.fi-sivuilta löytyy ohjeistusta eri elämäntilanteiden mukaan, joten opiskelijan etuudet löytyvät muutaman klikkauksen takaa.

Verkossa asiointi onnistuu näppärästi, kun verkkopankkitunnuksilla tai sirullisella henkilökortilla pääsee kirjautumaan omille sivuilleen, missä omia etuuksiaan pääsee seuraamaan ja tekemään ilmoituksia.

Plussaa myös sivuilta löytyvistä laskureista, joiden avulla voi laskea omien tulojen vaikutuksen opintotukikuukausiin.

Kuluttajaneuvonta

Kuluttajan asemaa turvataan Suomessa Kuluttajasuojalailla. Mutta mikäli lain läpi kahlaaminen ei houkuta, kannattaa turvautua viralliseen neuvontaan kuluttajan oikeuksien osalta.

Kuluttajavirasto.fi sivuilta löytyy kuluttajaneuvontaa ja äärimmäisen kattava 'Usein kysyttyä'-osasto. Sivut ovat kuluttajaviraston ja kuluttaja-asiamiehen viralliset sivut, joten niiltä löytyviin vastauksiin voi luottaa. Kuluttajana saamattaan asiattomasta kohtelusta voi myös ilmoittaa kuluttaja-asiamiehelle.

Sivuilta löytyy myös selkeäkielinen koonti kuluttajan oikeuksista, johon on hyvä tutustua.

Q:n qana

TEKSTI JA KUVA: TYTTI RINTANEN

Kelpo kuraattorimme Kapa on tunnetusti hyvän ruoan ystävä; jo virkaanastujaishaastattelussaan mies paljasti Stockan Herkun osuvan usein kotimatkan varrelle. Nyt Q vihkii meidät siipikarjan saloihin.

Tarvitset:

450g maustamattomia kanafileesuikaleita
200g ranskankermaa
1 iso sipuli
1 omena
2-4 valkosipulinkynttä
½ lime
1 tl chilirouhe
riipaus pippuria

Paista kana kypsäksi. Sekoita mukaan kerma ja anna kiehahtaa. Pilko sipuli ja valkosipuli, lisää seokseen ja paista pehmeäksi. Lisää chili ja pippuri. Lisää pilkottu omena ja anna kiehua. Purista mukaan limemehu, sekoita ja anna kiehua lopuksi enintään minuutti. Tarjoile jasmiiniriisin kera. Mums!

Suomen sotilaallinen puolustaminen edellyttää yleistä asevelvollisuutta

JUHA KORKEAOJA

Pari vuotta sitten valmistuneen hallituksen ja eduskunnan hyväksymän turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukaan Suomen sotilaallinen puolustus perustuu tulevaisuudessakin yleisen asevelvollisuuden ja alueellisen puolustuksen periaatteille.

Selonteon linjauksen mukaisesti asetettu Risto Siilasmaan johtama toimikunta sai hiljattain valmiiksi asevelvollisuuden kehittämistä koskevan raportin. Raportin keskeisin johtopäätös on, että uskottava sotilaallinen puolustus voidaan toteuttaa vain yleiseen asevelvollisuuteen perustuen.

Siilasmaan raportin mukaan nykyisellä puolustusbudjetilla olisi mahdollisuus ylläpitää vain 20 000 miehen palkka-armeijaa. Uskottavan puolustuskyvyn edellyttämän 60 000 sotilaan palkka-armeijan kustannukset, kaikki kustannustekijät huomioon ottaen, olisivat kaksinkertaiset nykyiseen verrattuna, eli käytännössä poissuljettu vaihtoehto.

Raportti päättyy teettämäänsä kyselytutkimukseen ja kansainvälisiin esimerkkeihin perustuen arvioimaan, että siirtyminen valikoivaan asevelvollisuuteen johtaisi nopeasti palkka-armeijan muodostamiseen. Johtopäätös on selvä: valikoiva asevelvollisuus johtaisi siihen, ettei asevelvollisuutta enää koettaisi velvollisuudeksi. Asiaa voidaan verrata veronmaksuun; vaikka verot tiedetään tarpeelliseksi, vapaaehtoisesti niitä ei makseta.

Työryhmä esittää monia varusmiespalveluksen kehittämiseen tärkeitä ehdotuksia. Uudistusten tavoitteena on tukea puolustusvoimien lakisäätöiden tehtävien täyttämistä ja samalla lisätä asevelvollisuuden myönteisiä yhteiskunnallisia

vaikutuksia. Uudistuksilla voidaan työryhmän mielestä lisätä asevelvollisuuden mielekkyyttä ja asevelvollisten motivaatiota.

Koska puolustusbudjettiin kohdistuu yleisestä taloustilanteesta johtuen suuria paineita niin, ettei merkittävälle reaaliaikavulle ole mahdollisuuksia, työryhmä esittää, että viimeisenä säästökeinona tutkittaisiin mahdollisuutta lyhentää varusmiespalvelun kesto osalta ikäluokkaa neljään kuukauteen. Tämä ehdotus on tulkittavissa niin, että työryhmä ei missään olosuhteissa halua tinkiä asevelvollisuuden yleisyydestä, eli siitä, että koko ikäluokka koulutetaan. Parempi vaihtoehto olisi asevelvollisuuden keston lyhentäminen.

Siilasmaan työryhmän raportti on uusin osoitus siitä, että Suomen puolustuspolitiikan perusrakenne on hyvä. Yleiselle asevelvollisuudelle rakentuva järjestelmä on kustannustehokas, se täyttää hyvin puolustusvoimien päätavoitteen eli uskottavan puolustuskyvyn luomisen, kyvyn antaa apua muille viranomaisille ja tuottaa laadukkaita joukkoja kansainvälisen rauhanturvaamisen tehtäviin.

Lisäksi yleinen asevelvollisuus tuottaa muuta yhteiskunnallista hyvää mm. kansanterveyden, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja kansallisen yhtenäisyyden muodossa. Asevelvollisuus tekee maanpuolustuksesta koko kansan asian – seikka, jonka merkitystä ei voida liikaa korostaa.

Kirjoittaja on kansanedustaja ja eduskunnan puolustusvaliokunnan puheenjohtaja.

